

De Europese zwerfafvalgeschiedenis

Hoe maken we van zwerfafval een boeiend en aansprekend onderwerp?

Het dient mensen te inspireren, het mag niet belerend of verwijtend zijn.

Mensen aan spreken op hun wegwerpgedrag wekt ergernis.

Wie ben ik om te roepen: *Houd Nederland Schoon!?*

Door een aantal publieke optredens en actieve opruimacties met scholieren, groeide het idee om het wegwerpen van allerhande verpakkingen te zien als een gewoonte.

Een oeroude gewoonte die niet verwijtbaar is, maar die wel uit de hand is gelopen. Inmiddels is zwerfafval volksergernis nummer één en daarom willen wij die gewoonte graag met elkaar veranderen.

Door het te plaatsen als historisch gedrag, een langdurende traditie, zoals het versieren van kerstbomen en het schilderen van paaseieren, en andere goede en minder goede gewoonten uit ons verleden, kunnen we de huidige zwerfafval situatie ook benoemen.

Het is niet nodig om het nog langer te verhullen, *het is een oeroude gewoonte!*.

De mens is een gewoonte dier er is geen schuld.

Afval van alle tijden is de rode draad in ons verhaal. '**Van Klokbeke tot Colafles**'.

SVZO

Postbus 2159

8203 AD Lelystad

Tel.: 0620844906

Website: www.svzo.nl

E-mail: secretariaat.svzo@gmail.com

ING-bank: 66.65.40.241

KvKnr.: 39098393

“Zonder verhaal zijn feiten sprakeloos”

Prof. dr. Karel van der Toorn.

Het praatje op scholen vooraf aan een opruimactie

Om scholieren te interesseren hebben we voor het inleidend gesprek, een basisschool lesprogramma ontwikkeld. Afhankelijk van de leeftijdsgroep, passen we ons praatje en activiteiten aan.

Beste leerlingen, even voorstellen. Wij zijn van de SVZO; een club mensen die van plan zijn om het zwerfafval in Nederland terug te dringen.

Onze vraag: Willen jullie ons daarbij helpen. *“Niet de hele dag niet de hele week, maar af en toe een blikje of papiertje op ruimen maakt al een wereld van verschil”.*

Het wegwerpen van allerlei artikelen is een menselijke gewoonte. Iedereen doet het jong en oud.

We leven in een wegwerpmaatschappij. (We laten wegwerpartikelen zien: wegwerpaansteker, wegwerpcamera, wegwerptelefoon, wegwerphandschoenen, wegwerpoverall, de wereldwijd bekende no-return bottel, wegwerpzonnebril.)

Jullie zien het wij leven in een wegwerpmaatschappij en dat is altijd zo geweest.

Een terugblik in de Europese wegwerpgeschiedenis

Heel, heel lang geleden, we noemen dat de oertijd, woonden we nog niet in huizen.

We trokken rond opzoek naar voedsel. We sliepen in tenten en poepten gewoon in het bos. We aten noten en zaden en zo nu en dan ving we een konijn, een kip en ander wild. De doppen van de noten, de botten van kippen, konijnen en visgraten gooiden we gewoon weg, niks aan de hand, moeder natuur nam het op.

Langzaam maar zeker veranderde de wereld. Mensen trokken niet langer rond, maar gingen dicht bij elkaar in een soort kampen wonen. Ze leerden het land bewerken en gewassen kweken. Ze bakten aardewerkpotten (aardewerkpot laten zien) om voedsel in te bewaren. Potten gingen stuk de scherven gooiden we weg, gelukkig vinden we zo nu en dan iets in de grond van dat oeroude zwerfafval; potscherven, stenen, bijlen, messen en pijlpunten. Door die vondsten weten wij hoe de oermensen ongeveer hebben geleefd.

De tijd ging door

Kampen werden dorpen, dorpen werden steden. In de middeleeuwse steden en dorpen poepten, mensen nog in open riolen, een soort geulen langs de straten. Achter de huizen groeiden afvalhopen met bedorven voedselresten en afgekloven botten. Op al dat vuil kwamen dieren af die besmet raakten. Vooral ratten en vogels brachten ziekten over op mensen. Pest, cholera, tyfus en meer van die ernstige kwalen. Mensen begrepen niet dat de ziekten ontstonden door onhygiënisch gedrag en de afvalbergen. Er werd gezamenlijk gebeden: O heilige Catharina wilt u ons alstublieft verlossen van deze verschrikkelijke ziekten.

Veel wensen gaan in vervulling, maar je moet wel geduld hebben. Pas honderden jaren later konden we worden ingeënt tegen dat soort kwalen.

De eerste georganiseerde opruimacties

Het duurde nog tot ver in de 19e eeuw voordat stadsbesturen georganiseerd vuil gingen ophalen en dat buiten de steden op centrale plaatsen dumpen. Het meeste vuil verdween door deze belangrijke maatregel uit de steden en het straatbeeld.

Maar mensen bleven gewoonte getrouw dingen in hun omgeving wegwerpen. Door de industrialisatie maakten fabrieken allerlei wegwerpverpakkingen en minder duurzame gebruiksartikelen waardoor er steeds meer zwerfafval ontstond. Het werd nog erger nadat plastic werd uitgevonden.

Wegwerpverpakkingen

We laten een zwerfafval verzameling zien, de al eerder getoonde wegwerpartikelen, aangevuld met lege blikken, leeg glas, plastic en aluminiumverpakkingen of combinaties, verduurzaamde karton verpakkingen, aluminium voeringen, plastic verpakkingen, bouwafval piepschuim, glas- en steenwol, enz. We laten een overzicht zien hoe lang verpakkingen in de natuur rond zwerven voordat het is vergaan. Van tientallen jaren tot eeuwen. Glas bijvoorbeeld.

Ter afsluiting

De klas mag even rommel maken of we spelen nog winkeltje.

De jongste groepen vinden dat leuk vooral achter de kassa.

We verkopen noten met dop en in plastic aluminium folie verpakte minirepen. We laten een steen zien en vertellen, hoe kinderen in de oertijd voor hun verjaardag een mooie steen kregen van hun ouders om noten te kraken. Ze werden daardoor al jong handvaardig. Vanaf dat moment is de schoolklas enthousiast om noten te kraken.

Al het afval van noten, repen en zwerfafval verdwijnt op de grond.

De kinderen zien hoe snel een plek verrommelt.

Een aantal jongeren laten nog een paar goed omgespoelde melk pakken ploffen.

We ruimen met elkaar de klas op, vervolgens trekken we onder begeleiding van ouders en vrijwilligers in opperbeste stemming de wijk in om zwerfafval te ruimen.

Meer belangstelling om te assisteren bij schoolacties

Na en paar schoolacties met media-aandacht melden zich meer vrijwilligers om te assisteren.

Uitgaande van het boven geschetste lesprogramma willen we meer vrijwilligersteams opzetten die met een interactief programma landelijk scholen bezoeken.

Hoe plaatsen wij zwerfafval op de publieke agenda?

Inmiddels staat zwerfafval op de politieke agenda. De overheid neemt maatregelen, het bedrijfsleven sluit zich aan. Elke gemeente heeft of laat een kostbare rapportage maken over zwerfafval. Maar met al die inspanningen hebben we het grote publiek nog nauwelijks bereikt.

Met de publieke agenda bedoel ik de lijst van grote en kleine wensen en idealen die wij met elkaar koesteren: Beter met elkaar omgaan, een schoner milieu, goed onderwijs voor onze kinderen en kleinkinderen, ouderenzorg, minder regels, meer burgerinitiatief, enz. Laten we de kans grijpen om zwerfafval over te hevelen van de lijst van volksergernissen naar de publieke agenda: Hier kunnen wij met ze allen iets aan doen, dan is er veel gewonnen.

Publieksbenadering

Door een creatieve aanpak willen we de bevolking inspireren om minder weg te werpen. Door die algemene benadering verwachten we mensen te motiveren om vrijwilliger te worden en actief te helpen met opruimen.

Om dat te bereiken richten we ons op verschillende manieren tot het publiek.

Digitaal: website, ledenwerving, nieuwsbrief en informatie.

Persoonlijk: met een vrijwillig promotieteam in opbouw, bezoeken we scholen en allerlei landelijke en lokale evenementen. Mede door het plechtig uitreiken, (in de toekomst met een oorkonde en een speldje) van inmiddels de bekende en gewaardeerde gripper sluiten veel vrijwilligers zich bij ons aan. Om lange termijn bekendheid te oogsten is permanente aandacht van belang. Wij gaan les- en voorlichtingmateriaal laten maken gebaseerd op het thema "De Europese wegwerp geschiedenis".

Initiatieven met elkaar verbinden

Het is de bedoeling om oude en nieuwe initiatieven op de digitale kaart te zetten en met elkaar te verbinden. Na enige aarzeling van de kant van de individuele opruimers hebben we gemerkt dat de informatie hen het goede gevoel geeft dat zij er niet alleen voorstaan. Ook de opruimers in groepsverband waarderen het initiatief. Maar niet iedereen meldt zich onmiddellijk aan als vrijwilliger. Sommige willen het graag zonder inmenging en aansturing blijven doen. Het kost tijd en overredingskracht om te overtuigen dat wij niet anders willen. Het is juist onze bedoeling om een netwerk op te bouwen van zwerfafval opruimers zonder dat wij hun zelfstandigheid en status aantasten. De kracht en het aantrekkelijke van onze organisatie dient te zijn dat wij de gezamenlijke aanpak stimuleren en voor iedereen zichtbaar maken. Hoe zelfstandiger, hoe meer eigen initiatief, hoe beter.

Namens de werkgroep en het bestuur van de SVZO,

Willem Vos